

stolica licentia speciali: non concedendo bona ipsa, vel iura in emphyteusim, seu alias alienando in forma & casibus a iure permixtis: sed constituendo, vel recognoscendo seu proficendo ab illis ea tamquam a Superioribus se tenere; seu ab ipsis eadem advocando, (pro ut in quibusdam partibus vulgariter dicitur a vobis) vel ipsos Patronos seu Advocatos Ecclesiarum, seu bonorum ipsarum perpetuo, aut ad tempus non modicum statuendo. Contra-ctus autem omnes etiam juramenti pena vel alterius cuiuslibet firmitatis abiectione vallatos, quos de talibus alienationibus sine huiusmodi licentia & consensu contigerit celebrari, & quicquid ex eis sequutum fuerit, decernimus adeo viribus omnino carere, ut nec jus aliquod tribuant, nec prescribendi etiam causam pariant. Et nihilominus Prelatos, qui secus egerint, ipso facto ab officio & administratione; Clericos autem, qui scientes contra inhibitionem prædictam aliquid esse presumpsum, id Superiori denunciare neglexerint, a perceptione beneficiorum, que in Ecclesia sic gravata obtinent, triennio statim esse suspensos. Laici vero, qui Prelatos, vel Capitula Ecclesiarum, seu alias personas Ecclesiasticas ad submissiones huiusmodi faciendas hactenus compulerunt, nisi post competentem monitionem, remissa submissione, quam per vim aut metum exegerant, Ecclesias, & bona Ecclesiastica eis submissa taliter in sua libertate dimittant: Illi etiam, qui de cetero Prelatos, vel personas eisdem ad talia faciendam compulerint, cuiuscumque sint conditionis aut status, excommunicationis sint sententia innodati. Ex contrariis præterea super præmissis (huiusmodi licentia & consensu intervenientibus) hactenus interitis, vel quos in futurum iniuri continget, sed occasione illorum, laici ultra id, quod eis ex natura contractuum ipsorum, vel adhibita in illis lege permittitur, aliquid non usurpent. Qui vero secus egerint, nisi legitime moniti ab huiusmodi usurpatione desisterint, restituendo etiam que taliter usurparunt eo ipso sententiam excommunicationis incurrant, & ex tunc ad supponendum terram ipsorum, si opus fuerit, Ecclesiastico interdicto libere procedatur, cap. hoc consultissimo, de reb. Eccles. non alien. in 6.

Can. XXIII. Religionum diversitatem nimiam, ne confusionem induceret, generale Concilium consulta prohibitionem vetuit, (loquitur de Lateranensi sub Innocentio III. c. 12.) Sed quia non solum importuna potentium inhibiti illarum postmodum multiplicationem extorsit, verum etiam aliorum presumptiva temeritas diversorum Ordinum, præcipue Mendicantium, quorum nondum approbationis advenire principium, effrenatam quasi multitudinem advenire; repetita constitutione districtius inhibentes, ne aliquis de cetero novum Ordinem aut Religionem adveniret, vel habitum novæ religionis assumeret. Cunctas assatis religiones & Ordines mendicantes post dictum Concilium advenire, qui nullam confirmationem Sedis Apostolicæ meruerunt, perpetua prohibitioni subijcimus, & quatenus processerant, revocamus. Confirmatos autem per Sedem eandem, post tamen idem Concilium institutos, quibus ad congruam sustentationem reditus ac possessiones habere, professio sine regula aut constitutione qualibet interdicitur, sed per quæsum publicum tribuere vitium solet incerta mendicitas, modo subsistere decernimus infra scripto: ut professoribus eorundem Ordinum ita liceat in illis remanere, si velint, quod nullum deinceps ad eorum professionem admittant, nec de novo domum aut locum aliquem acquirant, nec domus seu loca, que habent, alienare valeant sine Sedis eiusdem licentia speciali. Nos enim ea dispositioni Sedis Apostolicæ reservamus in Terra sancta subsidium, vel pauperum, aut alios quibus ipsa Sedes commiserit convertenda. Si vero secus presumpsum fuerit, nec personarum receptio, nec domorum vel locorum acquisitio, aut ipsorum ceterorumque bonorum alienatio valeat; & nihilominus contrarium facientes, sententiam Excommunicationis incurrant. Personis quoque ipsorum Ordinum omnino interdicitur quoad extraneos predicationis & confessionis audienda officium, aut etiam sepulturam. Sane ad Predicatorum, & Minorum Ordines, quos evidens ex eis utilitas Ecclesie universali proveniens prohibet approbatos, presentem non patimur constitutionem extendi. Ceterum Carmelitarum, & Eremitarum Sancti Augustini Ordines, quorum institutio dictum Concilium generale præcessit, in suo statu manere concedimus, donec de ipsis fuerit aliter ordinatum. Intendimus siquidem tam de ipsis, quam de reliquis etiam non mendicantibus Ordinibus, prout animarum salutis & eorum status expedire videbitur, providere. Ad hæc, personis Ordinum, ad quos constitutio presentis extenditur, transgredi ad reliquos Ordines approbatos licentiam concedimus generalem: ita quod nullus Ordo ad alium, vel conventus ad conventum se, ad loca sua totaliter transferat, Sedis eiusdem permissione super hoc specialiter non obtenta, cap. religionum, de relig. dom. in 6.

6. Can. XXIV. Exigit perverforum audacia, ut non solum sola delictorum prohibitionem contenti, sed panam etiam delinquentibus imponamus. Constitutionem itaque felicis recordationis Innocentii Papa IV. prædecessoris nostri editam super non recipiendis in pecunia procuratoribus, & super receptione munerum visitantibus eorumque familiaribus interdicta, quam multorum fertur temeritas præterire, volentes inviolabiliter observari, eam decernimus penne adiectione iuvandam: statuentes ut universi & singuli, qui ob procuratorem sibi ratione visitationis debitam, exigere pecuniam, vel etiam a volente recipere, aut alias constitutionem ipsam, recipiendo munera, sive visitationis officio non impenso procuratorem in visitationibus, aut aliquid aliud procuratoris occasione, violare presumpserint, duplum ejus, quod receperint, Ecclesia a qua id receptum fuerit, infra mensem reddere teneantur: alioquin ex tunc Patriarcha, Archiepiscopi, Episcopi, duplum ipsum intra idem tempus restituere differentes, ingressum sibi Ecclesie interdictum sentiant. Inferiores vero, ab officio & beneficio noverint se suspensos, quousque de duplo huiusmodi gravatis Ecclesiis plenariam satisfactionem, impendant. Nulla eis in hoc dantium remissione, libertate seu gratia valutura, cap. exigit, de censib. in 6.

Memorata vero ibidem Innocentii quarti constitutio habetur c. 1. §. procuratores, eod. tit. Concilium autem Tridentinum sess. 24. c. 3. de reform. Pralatis quibuscumque, dum Ecclesias visitant, inhibet munera vel pecunias accipere, aut procuratores exigere. Ecclesiarum tamen que visitantur, libertati & optioni relinquit, si malint solvere id, quod erat ab ipsis antea solvi, certa pecunia taxari consuetum; an vero vicualia subministrare citra pecuniam.

Can. XXV. Decet domum Domini sanctitudo, decet ut cuius in pace factus est locus, ejus sit cultus cum debita veneratione pacificus. Sit itaque ad Ecclesias humilis & devotus ingressus. Sit in eis quæta conversatio, Deo grata, insipientibus placida, que considerantes non solum instruat sed & reficiat. Convenientes ibidem nomen illud, quod est super omne nomen, a quo aliud sub celo non est datum hominibus, in quo salvos fieri credentes oportet, nomen videlicet JESU Christi, qui salvum fecit populum suum a peccatis eorum, exhibitione reverentia specialis atollant; & quod generaliter scribitur, ut in nomine JESU omne genu flectatur, singuli singulariter in seipsis implentes, præcipue dum aguntur Missarum sacra Mytheria, gloriosum illud nomen quandocumque recollitur, flectant genua cordis sui, quod vel capitis inclinatione testantur. Attendantur in locis ipsis intentis precordiis sacra solemnia, devotis animi orationibus intendantur. Nullus in locis eisdem, in quibus cum pace ac quiete vota convenit celebrari, seditionem excitet, conclamationem moveat, impetumque committat. Cessent in illis Universitatum & societatum quarumlibet concilia, & conciones, & publica parlamenta, Cessent vana, & multo fortius fada & profana colloquia. Cessent confabulationes qualibet. Sint postremo quæcumque alia, que divinum turbare possunt officium, aut oculis divine majestatis offendere, ab ipsis prorsus extraneæ: ne ubi peccatorum est venia postulanda, ibi peccandi detur occasio, aut deprehendantur peccata committi. Cessent in Ecclesiis, earumque Camerariis negotiationes, præcipue nundinarum, ac fori cuiuscumque tumultus. Omnis in eis secularium judiciorum strepitus conquiescat. Nulla inibi causa per laicos criminales maxime agitur: sint loca eadem a laicorum cognitionibus aliena. Ordinarii locorum hæc faciant observari, suadenda suadent, interdicta huius canonis auctoritate compescant, ad hæc alios etiam in Ecclesiis ipsis magis assiduos, & ad præmissa idoneos deputando. Et nihilominus processus iudicum secularium, ac specialiter sententia prolata in eisdem locis omni caveant robore firmitatis. Qui vero præmissas inhibitiones animo perulanti contempserint, præter processum Ordinariorum deputandorum ab ipsis, divina ultionis & nostre poterunt acrimoniam formidare, donec suum confessi reorum, a similibus firmato proposito delibaverint abstinere.

Allegatur c. decet domum Domini, de immunit. Eccles. in 6. ita & Psalm. 92. Domum tuam Domine decet sanctitudo in longitudinem dierum. Inde conqueritur Deus Jerem. 11. V. 15. Quid est quod dilectus meus in domo mea fecit scelera multa? Matth. 21. V. 13. Scripum est, domus mea domus orationis vocabitur, vos autem fecistis eam speluncam latronum.

7. Can. XXVI. Usurarum voraginem que animas devorat, & facultates exhaurit, compescere cupientes constitutionem Lateranensis Concilii contra usurarios editam, sub

DISSERTATIONES DUÆ

Pro Appendice ad secundum generale Concilium Lugdunense.

DISSERTATIO I.

De Processione Spiritus Sancti.

sub divine maledictionis interminatione præcipimus inviolabiliter observari. Et quia quo minor veneratoribus aderit foverandi commoditas, eo magis adimetur sanus exercendi libertas; hæc generali constitutione sancimus, ut nec collegium, nec alia universitas, vel singularis persona cuiuscumque sit dignitatis, conditionis, aut status, alienigenas & alios non oriundos de terris ipsorum publice pecuniam fanebrem exercentes, aut exercere volentes, ad hoc domos in terris suis conducere, vel conductas habere, aut alias habitare permittant; sed huiusmodi usurarios manifestos infra tres menses de terris suis expellant: nunquam aliquos tales de cetero admitturi: Nemo illis ad firmus exercendum domos locet, vel sub alio titulo quocumque concedat. Qui vero contrarium fecerint, si persona fuerint Ecclesiastica, Patriarcha, Archiepiscopi, Episcopi, suspensionis; minores vero persone singulares, excommunicationis; Collegium autem, seu alia Universitas interdicti sententiam ipso facto se noverint incursum. Quam si per mentem animo sustinuerint indurato, terre ipsorum, quamdiu in eis idem usurarii commorantur, ex tunc Ecclesiastico subiacent interdicto. Ceterum si laici fuerint, per suos Ordinarios ab huiusmodi excessu omni privilegio cessante, per censuram Ecclesiasticam compescantur.

C. 1. de usuris, in 6. Citatum vero Concil. Lateran. editum fuit sub Alexandro Papa III. & habetur c. quia in omnibus; extr. de usuris, his verbis: Constituimus, ut usurarii manifesti nec ad Communionem admittantur Altaris, nec Christianam (si in hoc peccato decesserint) accipiant sepulturam; sed nec oblationes eorum quisquam accipiat: Qui autem acceperit, vel Christiane tradiderit sepulture; & que acceperit, reddere compellatur, & donec ad arbitrium Episcopi satisfaciatur, ab Officii sui maneat executione suspensus.

8. Can. XXIX. Constitutionem felicis recordationis Innocentii Papa IV. prædecessoris nostri, que prohibet participantes excommunicationis ea participatione, que solam minorem excommunicationem inducit, monitione canonica non præmissa, majori excommunicatione ligari, decernens, promulgatam aliter excommunicationis sententiam non tenere ad tollendum omnem ambiguitatis scrupulum, declarantes docemus; ita demum monitionem esse canonicam in hoc casu, si aliis rite servatis eos, qui monentur, exprimat nominatim. Statuimus quoque, ut inter monitiones, quas, ut canonice promulgetur excommunicationis sententia, statuant iura præmitti; iudices sive monitionibus tribus utantur, sive una pro omnibus; observent aliorum dierum competentia intervalla: nisi facti necessitas aliter susserit moderanda.

Allegatur c. constitutionem, de sent. excom. in 6. quo loco Glossa & Doctores tradunt, requiri ad minus biduum intervalli inter singulas monitiones, quia pluralis locutio duorum numero est contenta: can. pluralis de reg. jur. in 6. sed si pro tribus distinctis edictis fiat unicum peremptorium monitionis edictum, opus est, ut sex dies intercurrant inter hanc monitionem, que declaranda est parti admonite, quod fit unica simul & ultima, sed peremptoria, & post diem sextam incurretur excommunicationis sententia, si contumacia non defuerit. Quod vero præfens constitutio seipsam limitat, his verbis: Nisi facti necessitas ea susserit aliter moderanda, id intelligendum, quando urget continuo gravis alicujus criminis, & scandali prompta & celeri excommunicatione reprimendi, juxta glossam præfentis constitutionis in 6. ut si quis uxorem alienam apud se detineret in adulterium, aut puellam vi raptam, tunc enim sufficere potest unica monitio, potestque coarctari tempus ad certam horam perendinæ diei, qua sive inchoata sive finita, si non paruerit, nec eam, quam injuste detinet, dimiserit, suam protinus excommunicatio fortiter effectum. Constitutio porro Innocentii quarti, quam Gregor. X. commemorat, relatam superius habes in primo Lugdunensi Concilio & legitur pariter sub titulo de sent. excomm. in 6. c. statuimus.

Can. XXX. Presenti generali declaramus edicto, beneficium relaxationis ad cautelam quoad interdicti sententias in civitatibus, castra, vel qualibet alia loca, sive terras aliquas generaliter promulgatas, locum aliquatenus non habere. Inferunt habes c. præfenti, de sent. excom. in 6.

Cabassarii, Notitia Ecclesiastica.

1. Quia in hoc sacro-sancto Concilio Græcorum Ecclesia in eandem cum Latinis fidem, maxime circa æternam Spiritus sancti processionem a Patre Filioque simul consensit, & vocem Filioque Constantinopolitana Synodi Symbolo solemniter cantando adiecit, etiam brevi postmodum tempore pristinam præsumptam infidelitatem, non absre hæc isto loco tractationem institui. Hanc a duabus Personis processionem Catholicam semper Ecclesia professæ est, quam Scripturæ sacre, Sanctorumque Patrum Græcorum simul & Latino-rum stabilivit auctoritas. Urorumque dilucida testimonia congestit Bellarminus tom. 1. lib. 2. de Christo, c. 22. 23. 24. 25. Ceterum præcipue hæc præfati sunt, cum ait in Concilio Toletano tertio Constantinopolitani Concilii Symbolum fuisse absque Filio additione decantatum: Opositum enim cuius legenti constat; sic enim in illo, quod Constantinopolitanum dicitur centum quinquaginta Patrum, Symbolo profertur: Et in Spiritum sanctum Dominum & vivificantem ex Patre & Filio procedentem. Et Recaredus, qui anno Christi 589. Catholicam ad fidem recens cum majori subditorum populorum parte ex Arianismo conversus hanc Synodum nationalem indixit, in ipsius Concilii exordio hanc edidit professionem: Spiritus aequè sanctus confitendus a nobis, & prædicandus est a Patre & Filio procedere. Abraham Echellenus Maronita religionum linguarumque Orientalium peritissimus in suis notis ad Arabicos Nicæni Concilii canones c. 5. luculentis testimoniis demonstrat, Maronitas in sua fidei confessione facta tempore Theodosii Junioris, disertè profiteri hanc Spiritus sancti a Patre simul & Filio processionem: Eamque fidem testimoniis confirmat Sanctorum Athanasii, Basilii, Cyrilli, Jacobi Syri, Ephrem, Zachariæ Alexandrini, Joannis Antiocheni & aliorum. Jacobus Zanzulus, Jacobitarum hæresis auctor, in suo Catechismo scribit a tertia Synodo sub Theodosio juniore celebrata, fuisse definitam istam Spiritus a Patre & Filio processionem. Foran id factum occasione noni Anathematismi sancti Cyrilli adversus reprehensionem Theodoretii, qui primus afferere ausus est Spiritum sanctum ex solo Patre dimanare. Quin etiam antiquissima Synodi Nicæna editio Arabice, quam allegat Echellenus, quæque in Vaticana Bibliotheca servatur, hoc tradit idem de Spiritu a Patre simul & Filio processione, per synonyma verba Monobethæ, & Sader, quæ nihil aliud quam procedere significant; ut videre est in lingue Arabicæ Thesauris & Dictionariis. Insuper Leo Græcorum Imperator merito Sapientis cognomine ornatus, qui eodem vixit tempore cum schismatico Patriarcha Photio, insignem scripsit ad Regem Saracenorum de Christianæ fidei veritate Epistolam, quæ est in Bibliotheca Patrum, in qua disertis verbis Spiritum sanctum a Patre & Filio procedere affirmat. Ex his liquido patet, id erroris non fuisse illis temporibus omnibus Græcis commune, sed aliquibus duntaxat, qui livore quodam Duce Photio bellum Ecclesie Romanæ indixerunt.

2. Diu antequam Photius schisma contra Romanam Ecclesiam molitus esset, multa Concilia definiunt hanc etiam a Filio processionem. Primum occurrit Alexandrinum, ex quo Cyrillus ita scribit ad Nestorium, Spiritus appellatur est Veritas, & Veritas Christus est, unde & ab illa similiter sicut ex Patre procedit. Legitur hæc ipsa Epistola in Concilio Ephesino parte 1. c. 14. & approbata fuit tam a Patribus Ephesinis, quam a Chalcedonenis Synodo act. 5. & a V. Synodo act. ultima: & a VI. Synodo act. 17. & a VII. seu Nicæna secunda act. 17. atque ita quinque generalia Concilia apud Græcos habita hanc a Filio processionem approbarunt. His accedunt Concilia Toletana I. c. 21. & III. ut paulo ante ostensum est; & IV. c. 1. & VIII. c. 1. & XI. c. 1. quæ omnia celebrata constat ante Græcorum disfidium. In Gallia quoque, atque Germania, Concilium Aquigranense sub Carolo Magno anno 829. ut constat ex Adonis Chronico processionem istam & additionem vocis Filioque, ad Symbolum, quod in Missa multis in Ecclesiis cum expressione ejusdem vocis decantabatur, confirmavit, ut pariter tradit Regino Abbas, missive sunt tres ab hac Synodo ad Papam Leonem III. Legati, qui illum rogarent, ut hoc Symbolum pariter Romæ ex ejus auctoritate cum additione vocis quadrifidæ solemniter.